

Sefif Remissyttrande: Ett datalyft mot fel, fusk och frånvaro (SOU 2025:108)

Sefif har getts möjlighet att avge remissyttrande om det rubricerade betänkandet. Här följer våra synpunkter, som begränsas till de delar som rör ett nationellt frånvaroregister i skolväsendet.

Sefif är branschorganisationen för fristående förskolor. Organisationen har funnits sedan 1992, är partipolitiskt obunden och samlar närmare 550 icke-kommunala förskolor runtom i Sverige. Bland våra medlemmar finns en mängd olika verksamheter representerade, med olika pedagogiska inriktningar och verksamhetsformer; föräldra- och personalkooperativ, aktiebolag, ideella föreningar, stiftelser. Vi ingår som branschförbund i Företagarna.

Förslaget i korthet

Utredningen föreslår att det på Skolverket ska införas ett nationellt frånvaroregister, som ska regleras i en ny lag och förordning om register över barns och elevers frånvaro och närvaro i utbildningsverksamhet. Huvudmän, både offentliga och fristående, ska bli skyldiga att rapportera in dessa uppgifter till Skolverket. Rapportering till frånvaroregistret ska primärt ske via en teknisk lösning där vissa uppgifter som redan i dag samlas in lokalt ska föras över veckovis till det nya registret. För de huvudmän som inte har digitala system föreslås att Skolverket ska få i uppdrag att ta fram ett enkelt webbgränssnitt för att göra det möjligt att rapportera in uppgifterna digitalt. För de frivilliga skolformerna förskola, fritidshem och annan pedagogisk omsorg föreslås att antalet närvarotimmar per dag ska inrapporteras i stället för frånvaro.

Tillgången till uppgifterna i registret föreslås begränsas till en handfull statliga myndigheter samt kommunala nämnder för verksamhet som bedrivs enligt skollagen eller socialtjänstlagen. Vilka uppgifter som ska gå att få ut föreslås begränsas utifrån respektive myndighets behov och begränsningar ska även införas om hur uppgifterna får sökas ut och användas. Uppgifter i frånvaroregistret ska raderas årsvis. Vissa uppgifter ska innan dess föras över till Skolverkets statistikverksamhet och där omfattas av absolut sekretess.

Sefifs inställning

Inledningsvis bör klargöras att utredningens uppdrag har varit att lämna förslag om hur digitaliseringen på socialförsäkringsområdet kan ökas, i syfte att motverka bidragsbrott och förebygga felaktiga utbetalningar. Förslaget om nationellt frånvaroregister motiveras i

utredningen därtill med att uppgifter i ett sådant register kan användas för att förstå och arbeta med närvarofrämjande åtgärder i skolan, såväl på individuell nivå som på grupp- och samhällsnivå, samt upptäcka barn som på olika sätt far illa eller riskerar att hamna i utanförskap. Utredningens förslag går således längre än det syfte som pekades ut i direktiven.

Att rapportera in uppgifter om frånvaro och närvaro till Skolverket är en ny uppgift som åläggs huvudmännen. Detta måste betraktas mot bakgrund av att huvudmän inom skolväsendet, däribland förskolan, de senaste åren har ålagts allt fler administrativa uppgifter och rapporteringskrav. Ytterligare krav har också föreslagits för införande nyligen, bland annat de långtgående krav som införande av offentlighetsprincipen kommer att innebära. All tid och alla resurser som behöver läggas på ytterligare inrapportering och administration kommer att, med mindre än att huvudmännen ges ökad ersättning, behöva tas ur nuvarande finansiering av kärnverksamheten.

Det är välkommet att utredningen har gjort en bedömning av avvägningen mellan behovet av inrapportering av uppgifter och den ökade administrativa bördan, och utifrån det valt att inte lägga fram så långtgående uppgifts krav som har föreslagits av Försäkringskassan. Sefif är starkt kritiskt till att nya administrativa bördor och kontrollkrav påförs förskolehuvudmän närmast slentrianmässigt, utan en helhetsbild av hur det påverkar deras verksamheter. För kommuner och större aktörer är måhända inte en inrapportering till Skolverket av uppgifter som redan i dag registreras alltför betungande. För en mindre förskola, till exempel ett föräldrakooperativ, är veckovis kontroll, sammanställning och inrapportering av frånvaro- och närvarouppgifter en tidskrävande uppgift. Sefif föreslår därför att fristående förskolor, åtminstone mindre huvudmän, enbart ska behöva göra den föreslagna inrapporteringen månadsvis.

Vad gäller uppgifternas utformning, måste det beaktas att förskolan är en frivillig skolform och att förskoleverksamhet kan vara upplagd på många olika sätt. Att Försäkringskassan ska kunna använda uppgifterna om närvaro för att säkerställa korrekta beslut om tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning är förvisso ett rimligt syfte, men det är samtidigt vanskligt om en förälder kan lastas för en felaktigt inrapporterad uppgift när det var förskolan som var källan till den felaktiga uppgiften. Det bör säkerställas att det i Försäkringskassans handläggning finns möjlighet att korrigera en eventuell diskrepans i detaljer mellan en ansökan om utbetalning och uppgifter som rapporterats in av förskolan, och att sådan diskrepans i sig inte automatiskt leder till avslag.

Sefif lämnar övriga förslag utan synpunkter.

Johannes Stiigh
Ordförande Sefif

Jenny Löfgren
Förbundsdirektör/VD